KWALIFIKACJE:

Studia Podyplomowe „EDUKACJA WŁĄCZAJĄCA” mają charakter kwalifikacyjny. Uzyskiwane uprawnienia dają pedagogom specjalnym dodatkowe kwalifikacje do organizacji i wspierania edukacji i terapii dzieci i młodzieży wymagającej specjalnego podejścia edukacyjno-socjo-terapeutycznego, realizującej program inkluzji edukacyjnej w warunkach szkolnictwa powszechnego i integracyjnego (jako przedszkolny/szkolny specjalista- pedagog specjalny edukacji włączającej). Absolwent ma możliwość nabycia wiedzy m.in. z zakresu organizacji pracy diagnostyczno-terapeutycznej oraz konsultacyjnej dotyczącej wspierania innych nauczycieli/specjalistów/wychowawców w rozwiązywaniu problemów dzieci/uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE) na wszystkich etapach edukacyjnych.
MOŻLIWOŚĆ ZATRUDNIENIA
Absolwent studiów podyplomowych EDUKACJA WŁĄCZAJĄCA, realizowanych w Wyższej Szkole Humanistycznej TWP w Szczecinie dysponować będzie teoretyczną, interdyscyplinarną wiedzą oraz profesjonalnym praktycznym przygotowaniem do wykonywania zawodu pedagoga specjalnego w systemie oświaty inkluzyjnej.
Studia podyplomowe EDUKACJA WŁĄCZAJĄCA mają prowadzić do wykształcenia teoretycznie i praktycznie przygotowanych specjalistów (o społecznie doniosłym znaczeniu) w zakresie: pedagog specjalny organizujący warunki edukacji, rehabilitacji, resocjalizacji i socjoterapii uczniów ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi (na wszystkich etapach edukacyjnych) w placówce ogólnodostępnej i integracyjnej (tzw. przedszkolny lub szkolny specjalista- pedagog specjalny edukacji włączającej):
• określanie rodzaju i sposobu organizacji i dostosowania warunków edukacji, wychowania i terapii do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dzieci/uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego.
• udzielanie wsparcia: nauczycielom wspomagającym (pedagogom specjalnym posiadającym kwalifikacje w zakresie danej subdyscypliny pedagogiki specjalnej) w organizacji zajęć rewalidacyjnych (odpowiednio do rodzaju i stopnia niepełnosprawności ucznia), resocjalizacyjnych (z uczniem niedostosowanym społecznie), socjoterapeutycznych (z uczniem zagrożonym niedostosowaniem społecznym); nauczycielom, specjalistom i wychowawcom grup wychowawczych, prowadzącym zajęcia wychowania przedszkolnego, realizującym zajęcia edukacyjne oraz zintegrowane działania i zajęcia określone w programie i pracy wychowawczej z dziećmi/uczniami ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi.
Wszystkie etapy edukacyjne: przedszkola, szkoły podstawowe i ponadpodstawowe – ogólnodostępne, integracyjne (lub z oddziałami integracyjnymi) – instytucje oświatowe realizujące program edukacji włączającej.
Kształcenie na studiach podyplomowych EDUKACJA WŁĄCZAJĄCA sprzyjać będzie także osiągnięciu wymogu optymalizacji funkcjonowania w środowisku i na rynku pracy.
Absolwent nabędzie rozszerzoną wiedzę o źródłach, charakterze, miejscu i znaczeniu pedagogiki specjalnej w systemie nauk oraz jej przedmiotowym i metodologicznym powiązaniu z naukami społecznymi i medycznymi. Posiadał będzie pogłębioną wiedzę dotyczącą współczesnych podejść do problemów uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (podmiotowość, autonomia, samostanowienie, jakość życia) i wynikających z nich nowych form edukacji (integracyjna, włączająca).
Realizacja tak pojętych celów pedagogiki specjalnej nie jest możliwa bez przyswojenia sobie usystematyzowanej i gruntownej wiedzy z zakresu przedmiotów kształcenia kierunkowego. Przygotowanie psychologiczne Absolwenta studiów podyplomowych do pracy z dziećmi i uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi zorientowane jest wokół obszarów: psychologia kliniczna i psychologia edukacji i wychowania. Przygotowanie pedagogiczne do pracy z dziećmi i uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi zapewniają zajęcia z zakresu pedagogiki specjalnej. Przedmioty realizowane na studiach uzupełniają zajęcia z dydaktyki specjalnej oraz diagnostyki w pedagogice specjalnej. W celu zapewnienia Absolwentowi właściwego przygotowania do pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi według idei kształcenia inkluzyjnego, w programie kształcenia na studiach podyplomowych zwrócono uwagę na realizację modułu edukacji włączającej. Propozycja kształcenia w tym zakresie obejmować będzie tr eści wprowadzające w problematykę teorii edukacji integracyjnej i włączającej (teoretyczne podstawy edukacji włączającej, inkluzja społeczna). Wiedza z zakresu diagnozy specjalnych potrzeb edukacyjnych, a także planowania, realizacji i monitoringu działań wspierających stwarzać będzie także możliwość rozwijania zainteresowań zawodowych (nabywania wiedzy i umiejętności) w kierunku diagnostyki, prognozy i pomiaru efektywności oddziaływań edukacyjnych, wychowawczych, profilaktycznych i terapeutycznych (psychopedagogiczna diagnoza specjalnych potrzeb edukacyjnych i opracowywanie indywidualnych programów oddziaływań edukacyjno-terapeutycznych (IPET) i projektów edukacyjnych). Treści z obszaru: metodyka kształcenia w grupach zróżnicowanych zostaną zrealizowane w ramach zajęć: kształcenie w grupach heterogenicznych, metodyka kształcenia w grupach zróżnicowanych (I – metody, formy nauczania i indywidualizacja pracy, II – przestrzeń, materiały i narzędzia, III – partnerstwo edukacyjne: uczeń-nauczyciel-rodzic-instytucje-lokalna społeczność). Zagadnienia inkluzyjne ubogacają treści z zakresu: programy wychowawcze w edukacji integracyjnej i włączającej (systemy wychowania i programy wychowawcze stosowane w edukacji inkluzyjnej). Student nabędzie także kompetencje społeczne nauczyciela z treningiem komunikacji i wiedzę nt. organizacji edukacji włączającej. W efekcie, Absolwent posiadać będzie uporządkowaną i pogłębioną wiedzę i umiejętności w zakresie organizacji i metodyki kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi w systemie integracyjnym i ogólnodostępnym, w szczególności modeli współpracy pedagogów specjalnych z nauczycielami, specjalistami i rodzicami. Zdobędzie umiejętność organizowania zajęć w grupie zróżnicowanej, stosowania modeli indywidualizacji lekcji, efektywnych strategii nauczania i uniwersalnego projektowania zajęć. Będzie również potrafił dostosowywać się do specyfiki uczniów i wdrażać efektywne programy zwiększające ich kompetencje poznawcze i społeczne oraz programy stymulujące integrację rówieśniczą uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
Edukacja włączająca często jest kojarzona z uczniami z niepełnosprawnościami lub uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, którzy uczą się w klasie ze wszystkimi dziećmi. Coraz częściej używany jest również termin „inkluzja” – rozumiany jako edukacja włączająca, otwarta na potrzeby wszystkich uczniów, w tym osób z niepełnosprawnością, pochodzących z mniejszości narodowościowych, etnicznych czy wyznaniowych i innych pochodzących z grup defaworyzowanych. Edukacja włączająca koncentruje się na umożliwieniu uczniom z niepełnosprawnościami i innymi specjalnymi potrzebami edukacyjnymi nauki z rówieśnikami w szkołach ogólnodostępnych, na docenianiu i wspieraniu wszystkich uczniów (nie tylko niepełnosprawnych, ale także tzw. trudnych, ze środowisk patologicznych, środowisk mniejszości etnicznych itp.) oraz dostosowywaniu szkoły do uczniów o zróżnicowanych potrzebach2. Edukacja włączająca, oparta na założeniu, że wszystkie dzieci (także te z niepełnosprawnościami) mogą i mają prawo uczyć się w szkołach ogólno-dostępnych, najbliższych miejsca zamieszkania – koncentruje się na tym, jak je efektywnie uczyć i jak zapewnić im poczucie przynależności do zbiorowości szkolnej3.Myśląc o włączającym modelu edukacji, warto zwrócić uwagę na: społeczny obraz niepełnosprawności Zamiast podkreślać deficyty czy specjalne potrzeby edukacyjne poszczególnych uczniów, warto koncentrować się na pokonywaniu barier występujących w procesie edukacji i budowaniu świadomości społecznej dotyczącej prawa do uczestnictwa w życiu społecznym, kulturowym, zawodowym wszystkich osób bez względu na ograniczenia wynikające, np. z ich niepełnosprawności, sta-nu zdrowia, pochodzenia społecznego czy specjalnych potrzeb edukacyjnych. Obowiązujący do niedawna model edukacji segregacyjnej wymagał od ucznia spełnienia określonych wymagań, aby mógł uczyć się w szkole. W Polsce nadal funkcjonuje pojęcie „gotowości szkolnej”, które sugeruje, że dziecko musi być gotowe do nauki w szkole. Myśląc o trudnościach ucznia w kontekście barier edukacyjnych, koncentrujemy się na tym, że to właśnie szkoła musi być gotowa na przyjęcie każdego ucznia. Obecnie nauczyciele, przygotowując wielo-specjalistyczną ocenę poziomu funkcjonowania ucznia, zwracają uwagę na to, co w środowisku (szkolnym i domowym) przeszkadza uczniowi, a co go wspiera oraz jakie ma on możliwości osiągnięcia sukcesu edukacyjnego. W takim modelu to szkoła musi się tak zmienić, aby umożliwić uczniowi jak najlepsze funkcjonowanie. Warunkiem funkcjonowania edukacji włączającej – w szkole gotowej do pokonywania barier mogących wpływać na efektywność nauczania każdego z uczniów – jest aktywne uczestnictwo w tym procesie wszystkich nauczycieli oraz odejście od poglądu, że tylko specjaliści odpowiadają za dziecko ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Zadaniem nauczycieli jest dostosowanie programu edukacji do możliwości dziecka, adaptując wymagania edukacyjne, sposób oceniania, zwracając uwagę na jego potrzeby i uwzględniając specyfikę trudności danego ucznia. Ważne jest wzięcie odpowiedzialności przez nauczy-cieli za proces edukacji i jego uwarunkowania, które mogą przynieść sukces w uczeniu się. Niezbędne jest świadome budowanie przez szkołę i nauczycieli pozytywnego społecznego obrazu niepełnosprawnych uczniów oraz kształtowania w nich poczucia własnej wartości bez względu na trudności, których doświadczają. Nie jest to łatwe zadanie i wymaga od nauczycieli pogłębiania wiedzy i nabywania nowych kompetencji. Jednym z wyzwań, a jednocześnie ograniczeń, we wdrażaniu inkluzji w szkołach mogą być trudności realizacyjne, u podstaw których leżą kwalifikacje zawodowe i kompetencje nauczycieli.
Obecnie duża część nauczycieli nie czuje się gotowa na przyjęcie ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi do klasy, w której uczy. Najwięcej trudności sprawia realizacja założeń edukacji włączającej na kolejnych etapach edukacyjnych następujących po edukacji wczesnoszkolnej. Może to ulec zmianie dzięki obowiązującym od 2012 roku nowym standardom kształcenia nauczycieli. Zmieniając standardy kształcenia nauczycieli, założono, że każdy absolwent studiów wyższych będzie posiadał przynajmniej w stopniu podstawowym wiedzę pedagogiczną i psychologiczną do-tyczącą pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Obecnie więcej uwagi poświęca się zagadnieniom diagnozowania, analizowania i projektowania sytuacji edukacyjnych związanych z pracą z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, podkreślając konieczność prowadzenia zindywidualizowanych działań pedagogicznych. Oprócz szkolenia nauczycieli ważne jest, aby rozbudować system działań wspierających szkoły poprzez zatrudnienie odpowiedniej liczby specjalistów w zależności od potrzeb, zwłaszcza: pedagogów specjalnych, psychologów, logopedów i innych, którzy – współpracując z nauczycielami przedmiotowymi – mogą dzielić się wiedzą, umiejętnościami oraz prowadzić specjalistyczne działania wspierające funkcjonowanie ucznia. Jak podkreśla Peter Mittler8, efektywność i skuteczność edukacji włączającej można badać w oparciu o następujące czynniki: wysokie i spójne oczekiwania wobec wszystkich uczniów; dobrze pomyślane procedury oceniania postępów uczniowskich; jasną i trwałą koncentrację na nauczaniu i uczeniu się; dobrą atmosferę, podzielanie celów i wartości, dobre otoczenie; silne, pozytywne kierownictwo szkoły. Mówiąc o edukacji włączającej, warto podkreślać najważniejsze korzyści płynące z jej wprowadzenia. Na część z nich zwraca uwagę Marek Tarwacki, dyrektor wzorcowej szkoły realizującej edukację włączającą: szkoła podnosi jakość i liczbę usług edukacyjnych świadczonych wobec wszystkich uczniów; zmieniają się postawy uczniów przebywających na co dzień z niepełnosprawnymi koleżankami i kolegami; uczęszczanie do szkoły sprzyja usamodzielnianiu i ułatwia start w dorosłe życie; zmniejszają się koszty społeczne (mniejsza liczba uczniów w szkołach specjalnych, w nauczaniu indywidualnym).
W działaniach nauczyciela ukierunkowanych na dostosowanie sposobu nauczania do potrzeb uczniów nie może zabraknąć wypracowania przez niego takiego stylu, dzięki któremu realizacja celów kształcenia i wychowania stanie się bardziej realna dla wszystkich uczniów, co wpłynie na podniesienie jakości pracy szkoły. Styl pracy nauczyciela zgodny z zasadami edukacji włączającej polega na tym, że:
plan nauczania tworzony jest z myślą o wszystkich uczniach;
lekcje zachęcają uczniów do uczęszczania na nie;
lekcje uczą zrozumieć różnorodność;
uczniowie biorą świadomy i aktywny udział w procesie nauczania;
uczniowie współpracują ze sobą podczas nauki;
sposób oceniania (np. ocenianie kształtujące) wspomaga uczniów w ich dążeniu do sukcesów w nauce;
źródłem porządku i spokoju w klasie jest wzajemny szacunek, jakim darzą się uczniowie i nauczyciele;
nauczyciele wykazują otwartość na współpracę: planują lekcje, przeprowadza-ją je i dokonują analizy lekcji w odniesieniu do realizacji celów i metodyki nauczania, a także w odniesieniu do samoświadomości nauczycieli (np. metodą superwizji);
nauczyciele są odpowiedzialni za wspieranie w nauce wszystkich uczniów w klasie i zachęcanie ich do uczestnictwa w zajęciach lekcyjnych;
pedagodzy i inni specjaliści wspierają nauczycieli w diagnozowaniu potrzeb edukacyjnych uczniów i ich oddziaływaniach w obszarze dydaktycznym i wychowawczym; zróżnicowana praca domowa wspomaga proces nauczania wszystkich uczniów w klasie;
wszyscy uczniowie biorą udział w zajęciach poza klasą, np. wspólne wyjścia;
nauczyciele stale poszerzają wiedzę na temat dostępnych środków i metod wspomagających nauczanie różnorodnego zespołu klasowego.
Nauczanie w klasie, w której znajdują się dzieci o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych, jest możliwe, jeśli nie oczekuje się od uczniów i nauczycieli tego, że wszyscy będą robili to samo i w tym samym czasie. Nauczanie zróżnicowane jest organizowaniem czynności uczenia się w taki sposób, który uwzględnia w swoim założeniu występowanie różnic między poszczególnymi uczniami w określonym wieku. W tak rozumianej koncepcji program nauczania powinien być traktowany jako propozycja rozwijania wielokierunkowej aktywności uczniów. Zadania powinny być modyfikowane w zależności od potrzeb i możliwości konkretnego dziecka. Dostosowanie zadań do co najmniej 3 poziomów wiedzy i umiejętności uczniów z uwzględnieniem ich po-trzeb edukacyjnych w wielu krajach jest standardem nauczania. W Polsce nadal jednak dość często funkcjonuje system nauczania jednolitego. Gdy przyjmiemy standard edukacji włączającej, to uwzględnianie w toku prowadzenia lekcji różnic indywidualnych występujących między poszczególnymi uczniami wymaga zróżnicowanych czynności nauczyciela, a w konsekwencji i uczniów.
Myśląc o edukacji włączającej, warto również zwrócić uwagę na czynniki ryzyka widoczne w obszarze funkcjonowania klasy, które mają wpływ na postępowanie uczniów:
wszelkie formy przemocy i agresji wśród uczniów;
brak jasnych zasad reagowania przez dorosłych, brak lub niewystarczająca re-akcja nauczycieli na przemoc rówieśniczą lub łamanie zasad zachowania, tolerancja dla drobnych form przemocy – zwłaszcza słownej (np. ty głupku), nieoddawanie przez uczniów pożyczonych sobie rzeczy, chowanie przedmiotów czy przyborów potrzebnych do nauki; zbyt wysokie wymagania nauczycieli i ich sposób odnoszenia się do uczniów noszący znamiona przemocy, np.: krzyk, poniżanie, sarkazm itp.;
przekazywanie uczniom negatywnego podejścia do życia, np. przekonania, że przegrywanie czy niesprawiedliwość są czymś powszechnym;
nastawienie na ocenianie przede wszystkim wyników, a nie postępów w nauce. Powyższe czynniki możemy eliminować, budując odpowiedni program wychowawczo-profilaktyczny, za którego wdrażanie są odpowiedzialni wszyscy nauczyciele, którzy realizują wspólne ustalenia, biorąc pod uwagę jakość pracy szkoły
przedmioty
Podstawy psychologii wychowawczej i psychoprofilaktyki, Podstawy psychologii klinicznej dzieci i młodzieży, Regulacje prawne w zakresie kształcenia dzieci i uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, Koncepcje i systemy dydaktyczne kształcenia specjalnego, Procedury badań diagnostycznych i eksperymentalnych w pedagogice specjalnej, Teoretyczne podstawy edukacji integracyjnej i włączającej, Organizacja edukacji włączającej, Diagnoza i opracowywanie Indywidualnych Programów Edukacyjno-Terapeutycznych dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną, Diagnoza i opracowywanie Indywidualnych Programów Edukacyjno-Terapeutycznych dla uczniów z zaburzeniami wzroku, Diagnoza i opracowywanie Indywidualnych Programów Edukacyjno-Terapeutycznych dla uczniów z zaburzeniami słuchu, Diagnoza i opracowywanie Indywidualnych Programów Edukacyjno-Terapeutycznych dla uczniów zagrożonych niedostosowaniem i niedostosowanych społecznie, Kontrola postępów i ocenianie w klasach włączających